

Edita pa so mnogim od nas odkrivali bližnjo in daljnjo domovino. Z resnostjo – vcepilo jim jo je trdo delo na kmetiji, ki jim ni bilo prihranjeno – so vzbujali vsesplošno zaupanje.

Spominjam se, da sem kot osnovnošolec želel na izlet, ki ga je pripravil mladinski odsek. »Kdo pa bo vodil?« me je vprašala mama. »Juršejev Julč,« sem vedel. »No, potem pa lahko greš,« je dovolila.

Tako sem v njihovi družbi spoznaval najprej Pohorje in Kozjak, pa Boč, nato še Grintovce, Karavanke in Julijce, prehodili smo Zasavsko pot, pa Gorjance, pa Slovensko planinsko pot od Bohinja do morja... Vso Slovenijo smo dobesedno prehodili. V njihovi veliki kmečki kuhinji smo na poribani mizi spoznavali skrivnostne topografske znake; kakšna je razlika med cervvijo in kapelico, zakaj so plastnice ponekod daleč vsakasebi, ponekod pa kar preveč varčno skupaj, kako prepoznamo greben in kako grapo... Nato je prišla na vrsto orientacija: kaj je busola in kako jo uporabljamo, kaj je azimut, kako izračunamo zračno razdaljo in kako ocenimo resnično... Predvsem Franci in Julč sta se trudila z nami in bila sta imenitna učitelja. Kako tudi ne, ko pa sta bila z ruško člansko ekipo večkratna republiška prvaka v planinski orientaciji. Iz njune šole so prišli tudi Nandi, Ljub in še mnogi, ki so potem nadaljevali tradicijo ruških orientacistov.

Z Julčem sem, še ne štirinajstleten, prvič okusil napore in lepote turnega smuka. Močno snežen januar je bil, ko smo šli položiti venec na poslednje bojišče Pohorskega bataljona k Trem žebljem na Pohorju. Pot iz Ruš do Ruške kočje pri Arehu je bila zame resna preizkušnja. Majhen kot sem še bil sem se kar izgubljal v zametih, tako da sta mi na koncu Julč in **Zorčev Rado** vzela smučī in nahrbtnik, da sta me razbremenila.

Takrat sem še posebej občudoval Julča, ki je gazil na čelu kolone. Čeprav je bil kar nekaj višji od mene, se

mu je udiralo čez kolena, pa je kljub temu mirno in enakomerno rinil naprej.

V tistih časih so bili traktorji na naših kmetijah še redki, gospodarilo se je po starem. Tudi pri Juršejevih ga niso imeli; pri spravilu hlodovine iz svojega gozda – del ga je bil visoko pod Arehom – so si pomagali z voli. Čas za spravilo lesa pa je zima in tako so morali fantje mnogokrat pregaziti poti, da so voli zmogli delo. Nič čudnega, da so imeli moči in kondicije na preostajanje.

Najlepše zame je bilo, kot se spominjam, ko se je preseka nad potjo razprla in je stal pred nami z mesečino obsijan zvonik areške cerkve. Prava zimska pravljica, ki se je nadaljevala naslednje jutro s smukom po cesti do Šumika. Od tam je bilo treba zopet navzgor, do Osankarice, od koder je še slabe pol ure do bataljonevega taborišča. Nato pa spet navzdol, kar skozi gozd nazaj do Šumika in od tam po cesti do Ruš. Trinajst kilometrov smuka po ravno prav spluženi in prazni cesti! Bilo je doživetje, ki mi je jemalo sapo.

S Francijem, drugim najstarejšim, sem prehodil pot od Bohinja do morja. Tudi Edita je bila takrat zraven, toda bila je bolj vodniška »vajenka« starejšemu bratu. Koče so bile tam redke, nekatere tudi začasno zaprte, kot Iztokova pod Golaki, tako da smo računali na spanje na senikih, s seboj pa smo tovorili tudi dva šotora. Premogli smo tudi špiritni gorilnik, da smo si lahko v pločevinastih menažkah skuhalī čaj ali juho.

Že pakiranje nahrbtnika je bilo doživetje. No, potem sem dobil poleg nahrbtnika še šotor in ga nosil vseh deset dni. Bil sem pač poleg Francija in Edite najstarejši in najmočnejši.

Le dve noči smo prespali v kočah, ostale pa res na senikih in pod šotori. Koliko gostoljubnih ljudi smo srečali! V Slovenski vasi pri Petelinjem jezeru so nam celo zakurili pod velikim kotlom in nam segreli vodo, da smo se lahko za silo umili. Potem pa so nas posadili k mizi, na katero so prinesli dobro zabeljene žgance in sveže mleko. Pravo razkošje!

Naslednji dan sva s Francijem malo pogoljufala – sama sva »skočila« na Vremščico po morebitni žig. Pa ga tako ni bilo. Franci si je izračunal, da bi ob dobrem tempu morala na železniški postaji Vreme ujeti vlak, ki bi naju popeljal nazaj v Divačo. Kot izkušen orientacist je določil smer kar poprek čez pobočje Vremščice in stekla sva navzdol. Bila sva hitra, toda tik pred železniško proggo sva trčila na vod vovjakov, ki so kopalī zaklone. Za vajo, najbrž. Toda oficir, ki jim je poveljeval, je verjetno začutil priložnost, da se naredi pomembnega. Najprej mu ni šlo v račun, da sva prišla do njih kar po brezpotju. Nemara je celo mislil, da sva vohuna. Kopanje zaklonov vendar ni kar tako! Potem si je dolgo ogledoval mene, ki sem se tisto leto precej potegnil; ni mu šlo v glavo, da sem star šele šestnajst let in še ne potrebujem osebne izkaznice. Nato je s strogim obrazom popisal Francija in naju milostno izpustil. Ves čas te nadležnosti sva pogledovala na uro; mudilo se nama je že. Takoj ko sva bila spet »prosta«, sva se brez razmišljanja spustila v tek po progi, kolikor so noge nesle. Ko sva vsa upehana pritekla na postajo, pa nama

Jelenca tjakaj pogleduje

VINKO HROVATIČ

*Jelenca tjakaj pogleduje,
kjer sestra Mrzlica zmrzuje.
Zakaj ti je snežena glava?
Pri meni je že pómlad prava!*

*Od doma vsak dan gledam vaju
in čakam tiste dni v maju,
ko pride toplo sonce v svate,
da spet zelene bodo trate.*

*Takrát mi janževk podaríte
in šopkov drugih cele kite,
v zahvalo pesmi vama poem,
ki čuvam jih v srcu svojem.*